

Úvod k rubrice

Na letošní rok připadá velké máchovské jubileum, 200 let od básníkovy narození. Společně s Daliborem Demelem jsme se rozhodli, že v naší nové rubrice toto jubileum řádně oslavíme a Karlu Hynku Máchovi upřímně potřese Májem. Víme, že básní ani jejím autorem nemůže tohle naše potřesení nijak zásadně otrást, ani si takové nároky neklademe, bereme to spíš naopak: Pokud to někým zcloumá a rozbije si nos, budeme to my, a rádi. Neboť čtenář, který nejde nosem proti dílu, je lenoch, pasivní konzument, a to je zcela proti duchu Máje i celé romantické poezie.

Je známo, že romantičtí autoři pasivní čtení odmítali, čtenáře vybízeli k samostatnému uvažování, mnohdy se ho snažili v tomhle směru i vychovávat. Máchův německý předchůdce Novalis k poměru autor-čtenář píše: „Tätigkeit ist nur durch Tätigkeit und mit Tätigkeit begreiflich.“, tedy zhruba, že činnost je pochopitelná pouze prostřednictvím činného, aktivního přístupu. Mácha vlastně tuhle myšlenku nepřímou vyslovuje taky, když ve svém proslulém „Výkladu Máje“ uvádí, že „následující básně jest oučel hlavní, slaviti májovou přírody krásu...“ Máchův Výklad byl samozřejmě jen pouhou návnadou pro zabeďněného církevního cenzora; autor předpokládal, že vnímavý čtenář se dostane mnohem dál, daleko za „májovou přírody krásu“, fabuli i její „morální naučení“. Je fantastické, že právě tohle se Máji povedlo, v tomhle skrytém „oučelu“ přežil bez úhony až do dneška, nestal se ani mrtvým žánrovým obrázkem ani nehybným pomníkem, nepůsobí zaprášeně ani trapně, stále je k němu co říct, stále je o čem přemýšlet.

Naše tandemově vedená rubrika by měla mít charakter ankety. Uvádím záměrně „měla mít“, protože jsme se rozhodli celou tu naši jubilejné narozeninovou gratulaci pojmout co nejvolněji, nejtvůivěji, ani jeden ani druhý vlastně nevíme, kam přesně nás tahle expedice zavede. Dalibor to v jednom z mailů nadšeně označil jako anarchii, což zní opravdu slibně. Už se těším, čím se zase navzájem překvapíme. Lze předpokládat, že nás opravdu nečeká žádná systematizovaná statistika, žádný suchý průzkum veřejného mínění, žádné cílené nachytávání respondentů na švestkách. Vše by mělo vyplynout ze situace či z charakteru a nálady dotazovaného. Jako celek by naše „anketa“ měla vytvořit cosi jako „májový text o textu“, který by Máchovu báseň nahlížel z nejrůznějších úhlů pohledu. Stejně jako minulý rok (viz rubriku „K čemu je vám dobré umět číst“), i tentokrát se budeme snažit, aby škála náhledů a názorů byla co nejpestřejší. Myslím, že by bylo opravdu dobře, kdyby se nám podařilo nabourat onu školsky šablonovitou představu Máchy jako tajemného vousatého básnivého přízraku. On totiž Mácha není nákej Mácha, Mácha je Máj a Máji vousy jen tak nenarostou...

Tomáš, liberecký antikvář

Máj, to je jeden z mála českých sběratelských artiklů. Máj, Babička, Kytice, to je takovej ten triumvirát. Já ani nevím, jestli jsem ho četl, asi někdy jo, ale kdybych ti měl říct větu z něho, to ne. Ale zeptej se mě radši na sběratelství, to je téma! Houžvička říká, že sběratelé smrděj, protože nemaj čas se mejt, protože furt sbíraj. Oni jsou za normálních okolností dost nenápadný, takový šedý myši, ale když potom uviděj ten objekt tý svý touhy, tak oni se zpotěj, začnou smrdět ještě víc, vybarvěj se, rozzářej se jim očička. Extáze, zapadnutí dalšího dílku do mozaiky, vesmírná harmonie, všechno se jim to rozezní! A v souvislosti s tím Májem mě napadá: Pořád nám sem chodí taková jedna paní ze Semil, co sbírá příručky na traktory a pořád nám slibuje, že nám někdy přinese první vydání Máje, prej po svý babičce, kde je prej dedikace Máchy babičce tý babičky. Ale zatím to nepřinesla, pořád z nás tahá jenom ty příručky na traktory a Máj nikde. Taky sem chodí jeden takovej májovej sběratel, takovej zakrslej, brejlatej, a on těch Májů nasbíral, ted' nevím – kolik to mělo vydání? Tři sta? Dvě stě? Nevím, tak třeba ze tří set jich měl dvě stě, no taková druhořadá sbírka prostě. A on jednou naboural škodovku, takovou tu stodvacítku, a potřeboval osm tisíc na výměnu blatníků a všech těch plechů. Osm tisíc, to může stát třeba jedno vydání Máje, nebo jsou vydání, který stojej třeba pětadvacet tisíc, i víc. A jak on potřeboval těch osm tisíc, tak manželka doma na něj: „Hele, podívej, celej život sbíráš ty Máje, tak si to pěkně prodáš a necháme za to opravit tu škodovku.“ A on šel a tu sbírku prodal někomu za osm tisíc na ruku, pořešil opravu škodovky - a začal ty Máje sbírat znova. A když potom přišel k nám do antikvariátu a řekl tohle bahňákovi, tak bahňák mu povidá: „Víte co? Běžte do prdele a už mi sem nikdy

nechod'te! Já už vám žádněj Máj nikdy neprodám, to je radši všechny roztrhám a spálím, když jste takovejhle debil!“ Sběratelé jsou prostě divný, zatím jsem se nikde nedočel, co jsou tyhle lidi zač, ale jistý je, že to je normální diagnóza - já o tom teda vim svoje, protože jsem taky sběratel.

Ivan Acher - skladatel, hudebník

Prosímtě, Pavlíku, ty máš v tom Máji vylisovanej chlup jak v herbáři! Hele! A zrovna tady, kde v rozlehlých rovinách spí bledé luny svit, jo? Zrovna na takovým slabým místě? Čoveče, to si to vždycky profoukni, než to zavřeš, prosímtě. A poříd' si vyšší stoleček, tady máš dokonce slepený stránky! Nebo si aspoň prostříhej moudí, když už. Máj já umim nazpaměť, vole. Vyzkoušej mě, ha! *To vše zločinec ještě jednou zřel!* Já jsem to vždycky recitoval na střeše, když jsem dělal u klempířů. To si takhle plechuješ komín, klepeš tam tu měď, pěkně „p-p-p-p-p“ a mluvíš si:

*To vše zločinec ještě jednou zřel
p-p-p-p-p! kurva ale už do piči
- podáte mi ty háčky nebo ne?
to vše, jež nyní opustiti měl,
tak dete sem nahoru někdo nebo?
no já si počkám, ty vole čekám
pak slzavý v nebe zrak svůj obrátí.
Po modrém blankytu bělavé páry hynou,
lehoučky větrík s nimi hraje;*

*a vysoko – v daleké kraje
bílé obláčky dálným nebem -*

- no pořád se mi to takhle něčím prokládalo. Na té střeše jsem prožil největší zjevení ze střední školy, tam ti bylo tolik času pro hlavu. Jak tam tlučíš ty šindele, tak najednou se ti začnou vynořovat věci z těch zadních sklípků, začnou se ti otevírat takový ty žížalí už plesnivý knihy. Úplně znovu jsem tam apdeytoval do hlavy všechno, co jsem považoval za dávno pohřbený. Třeba z Erbena mi naskočily takový ty vodníkoidní pasáže, celý dlouhý kusy. A Máj se učili chlapi na střeše nechtěně se mnou, to bylo dobré. Pět'á byl skvělejší, ten se naučil celou půlku té první části, ale jiný to domrdali už na začátku, když řekli: „byl první máj“. To jsem jim teda okamžitě udělal přednášku s kladivem a letovací pistolí v ruce, že takhle teda ne, - což samozřejmě nikdo nečekal od chlapa, kterej má pod nosem kníra od tmelu...Ale nericitoval jsem jenom střechařům, víš mně ty májový útržky běžej hlavou každou chvíli, někdy mi ten vzorníček té věty rytmicky a zvukomalebně přesně zapadne do jinýho verše, chápeš. Nebo někdy stačí změnit jedno slovo a je z toho úplná rodinná pohoda; třeba když na někoho uděláš paroháče a řekneš: „vás já jsem kozly volil mezi všemi“! Ale samozřejmě, že na takovýhle vtípky musej bejt lidi literárně prohojený. Například Milan, to je na tyhle věci naprosto skvělý odbytíš, Milan se fakt vyzná, hnedka ví, von je úplně skrzskrz prohojený vysvětlivkama, úplná ornice profosfátovaná!

Jan Měříčka - grafik

Tyhlety jubilea. Já bych z toho měl teda hrůzu, ono je to asi trochu lepší než za totáče, kdy byly jubilea hodně vyprázdněným pojmem. Nicméně dneska je to v jiný rovině: Když je to jubileum, tak se hned otevře ruka na ty granty, objevěj se peníze a na ty peníze se sesypou supi, kteří z toho vyrobí to jubileum. A to zpravidla velice zjištěným a cynickým způsobem. Není žádný společenskej mechanismus, kterým by se tomu dalo zabránit, neboť je to velice správné a demokratické, - ale výsledek je strašnej. Máchův Máj, ty si myslíš, že tohle ještě někdo čte dneska? A co ti to dalo? Myslíš, že to není mrtvý? Protože já ti nevim. Kdyby ses mě zeptal na Apollinaira, tak to bych se rozvyprávěl, toho čtu neustále, - nemá Apollinaire taky nějaký jubileum? Víš, já se s tím potřebuju ztotožnit, aby se mi spustila nějaká imaginace, ale jak tam vidim takový ty loupežníky a tak, takový to *strašný lesů pán* anebo *Hynku! Viléme!! Jarmilo!!!*, tak se na to radši rovnou vybodnu. Ono je tam prostě cosi navíc, co strhává moji pozornost a zabraňuje mi tam najít to krásno. Ona ta abstrakce tam sice je, jenže je nabalená na takovou kostru, která tu abstrakci ruší. Když na to teďka koukám, tak tam vnímám spíš toho Zrzavýho, kterej mi zároveň přijde strašně uszlenej a komickej. Čili to беру spíš už jako grotesku. A to groteskno spatřuju i v tom, že můj strýc, Václav Měříčka, měl všechny Máje, co tady kdy vyšly, a jednou mi řekl, že mi je všechny odkáže. Ale nakonec jsem místo Májů zdědil asi pět verzí Korneta Rilkeho, což je svým způsobem podobně nesmyslný čtení. A moje první setkání s Máchou bylo taky dost bizarní: Když jsme byli malí, tak jsme dostali takový ty karty, ty kvarteta. A na těch kartách byli spisovatelé, - to nám nakoupily naše babičky, aby z nás udělaly jakoby ty inteligenty: Každý ten autor tam byl zastoupený nějakým svým odstavečkem, kterej měl jako vyjadřovat tu hlavní myšlenku, což je blbost, logicky; u Máchy tam byly samozřejmě ty *obláčky*, jak *nebem plynou*, a kousek vedle ty *truchlenci*, který jsem si v tom věku snažil nějak vydefinovat, najít pod tím cosi konkrétního, čímž celý to míjení s realitou bylo ještě zábavnější. Já jsem s tím Máchou prostě zaseknutej,

není mi pomoci. Nejsem schopnej se přes něj dostat, nekomunikuje mi to se současností, nemůžu si v tom najít to aktuálno, nedokážu v tom nějak hledat, vrtat se v tom, zarazit se ve svém vlastním *dálném běhu*. Ale teď mě napadá...ten pomník na Petříně, - viděls ten šílenej videoklip, ne? Láska je láska, jak tam kolem Máchy hopsaj v tý zimě. Tak to mně přijde jako dobrý teda, takováhle aktualizace, i když tu zpěvačku ani moc nemusim a ten klip mi přijde fakt debilní. A taky mě velmi zaujaly ty Máchovy erotický deníčky, který se ovšem s Májem moc nekamaráděj, četls to? To na člověka hnedka udeří máj!

Martin Smolka – skladatel

Došly ti baterky? Takže ze mě chceš tahat nejen rozumy, ale ještě i elektřinu? Prosimtě, zapoj si to sem, běží ti to? A teď čekáš, že ze mě automaticky něco poleze, když tedy máme to jubileum, - jenže já si myslim, že jubilea jsou úplná kravina. Teď mě ale napadá - co kdybychom sestavili z Máje novou morzeovku? Třeba CH, koukni, tady bych měl krásný příklad, když tedy přeskočím to *šatů*, podívej: *bílých skví stín* – to je jak chvátámsámkvám. Nebo H – koukej to by šlo: *hanu jeho!* A najdem akát? Hledej Á, - že by tady ten *anjel*? To by se dalo třeba ještě máchovsky natáhnout a byl by z toho anjél, což by přesně odpovídalo. Samozřejmě, s Máchou mám spojenou spoustu krásných vjemů, ale je to vesměs tak intimní, že se o tom skoro stydím mluvit; třeba jsem měl v mládí takové svoje rituály, že jsem si vždycky kolem prvního máje četl Máj. A zajímavé je, že ten můj vjem byl vždycky nepřenosnej, bylo to něco, čemu nerozumíš, co tě vtahuje, fascinuje a rovnou přivádí do extáze. Zpočátku jsem pochopitelně musel překonat tu strašnou nedůvěru ke školní obludě, čímž myslím nejen Máchu ale i tu učitelku: byla to stará tlustá ošklivá babice, tu jsem si musel odmyslet. A taky mě trochu rušily ty rakvičkárny, ty duchové a lebky, které mě naopak dneska moc baví, podívej třeba tady:

*Vítr si dutou lebkou hrál,
jak by se mrtvý z hloubi smál.
Sem tam poléтал dlouhý vlas,
jež bílé lebce nechal čas,*

- tohle je na první pohled dost odporná vize, jak na tý lebce je kus té kůže a těch pár vlasů, - jenže najednou, koukej na ten krásnej kontrast: *rosné kapky zpod se rděly!* Tímhle nořením do textu ovšem zřejmě objevujeme Ameriku, mohli bychom objevovat, co vědci už dávno rozš'ourali, jenže já jsem jenom muzikant, takže se klidně poš'ourám - cože? Ty chceš vědět, co je to *broubí*? Ale to přece není žádný podstatný jméno, *broubí* je sloveso, ne? Tyhle ty tvoje pseudovědecký chytrystiky! Tos mě tedy v *hlubokem ouvalu klínu* dostal...já se musím podívat na tu vazbu, počkej, - to *těm* se přece vztahuje k tomu co bylo předtím, ty *dlouhé pruhy* a ty *zlaté růže* těm dlouhým pruhům *čela broubí*, takže to je sloveso, nehoupej mě, - počkej, počkej, ještě jednou:

*Štíhlé se veslo v modru koupá,
a dlouhé pruhy kolem tvoří...*

jasně, od těch vesel jdou ty vlnky, zčeřená hladina a to jsou ty dlouhý pruhy a ty pruhy maj čela a ta čela jsou vroubena růžovým zlatem z těch zlatých růží. To je ten impresionistický odlesk toho – hehe, že ty mě tím broubím provokuješ? Že ty mě jen tak šidíš, abys mě zmátla? *Drozdů slavný žal. Rychlý to člunek*, ty darebáku! Teď mi ale vysvětli tohle: Proč ti loupežníci byli zahaleni v *plášťe bílé*? Tady, to intermezzo druhé, kde *sbor u velikém kole sedí*, já si představuju, že tedy sedí kolem ohně, ale proč maj sakra na sobě ty bílý hadry? Že by to bylo jen tím, že třeba plášťe hnědé by se nerýmovaly s tím *chvíle*? A když už, jak to, že se jim to při tom loupení neušpinilo?

Pavel, servisní technik

Já si třeba jezdím jako vyprat hlavu, že si prostě sednu na motorku a jedu si prostě třeba na nějaký hrad. A prohlídnu si hrad. Já bych si třeba už našel ženskou nějakou a já bych se třeba i množil s ní, protože ono mně je jednačtyřicet, takže mám nejvyšší čas už. Ale když ji prostě sere jak motorka tak hrad, tak je to docela těžký – protože víš co, já jí třeba řeknu: Tak jasně, vem si tadyhle blembák jako a sednem si a projedem se jako, vem si tě za sebe a pojedem se projet a podíváme se na Bezděz a dáme si věču a stavíme se na Mácháči, jo, je hezký počasí uděláme si pěkný vejlet jo, ale vona prostě na tebe udělá kyselou držku normálně, protože vona ti sice na začátku pokaždý tvrdí, jak ji nic víc nefascinuje, než prostě s tebou jet jako na motorce jo, jenže vona ti po půl roce řekne, že bys měl tu motorku prodat a tu druhou taky a že chce kuchyňku a že by sice na vejlet moc ráda, ale že by radši autem, a kdyby to bylo bez toho hradu a kdybysme radši jeli jenom na ten Mácháč, se tam vyvalit pěkně. Ale to je pro mě úplně naprosto největší utrpení, jo, ležet někde na sluníčku a po půl hodně se jít vždycky vymáchat do té hnusný špinavý vody, v takovou chvíli už ti zbejvá jenom to šukání, který je pak samozřejmě o ničem. Takže v tudlenctu chvíli, jak nějaká takhle začne, tak to já se kousnu, vyhážu jí šminky, zpřelámu zubní kartáček a jedu krosit. A říkám ti, kdyby Mácha žil dneska, v týhle době jako, určitě by krosil taky.

Honza, student

U mě když se řekne Mácha-Máj, tak já bych po tom nešel, já když jsme to brali ve škole, tak mě zajímal jenom míč. Sice jsem tu knížku tak nějak četl, ale jenom tak mechanicky, že si to prostě musíme přečíst, protože je to Máj. Možná je problém v těch kantorech, že to neuměj správně podat. Třeba by mohl bejt větší prostor pro diskusi, že by se vybraly verše a že by se to rozebralo a ti žáci by o tom mohli diskutovat a potom ty verše přenést na tu dnešní dobu; že by si třeba vysvětlili, co třeba tady ten verš znamená v tom praktickém životě. Nevim, pořád se na to necejtím nějak moc zralej, před spaním bych si to neotevřel. Vím, že ten hlavní hrdina má takovej závažnej problém s rodinou, takže tam jsou takový ty generační problémy. A je tam takový ten příběh o nenaplněný lásce, protože, teď přesně jako ten děj nevím, nebo, on sedí v tom vězení, on mu ten otec, nechodil mu za jeho milou, ne? Samozřejmě, tohle je citlivá otázka. To může právě způsobit nenávist a ta nenávist pak může přerůst až-, to se prostě stává, že jakmile někdo zjistí, že to je někdo, i třeba otec! Nebo můj kamarád, já mám takovou zkušenost, že, to můžu přiznat, že mě právě podvedla ta moje přítelkyně s jedním kamarádem, takže já vim, jak to bolí a to prostě, já jsem ho potom dva roky nezdravil, ale dneska už je to dobrý, už spolu zase chodíme do posilovny. On ten Máj, ono je pravda, že v jistým smyslu to chápu, protože je to spojený s úplně přirozenejma věcma, třeba ta láska v máji, to je jasný, to má přece i biologickej podtext. Protože ono v tom květnu je taky víc

světla a to světlo potom taky působí na ten sexuální pud. A z tohodle pohledu je to nedotknutelný. Ten Máj je natolik zakotvenej tady u nás v Čechách, s tím májem a s tou láskou, s těma problémama, který láska přináší, že ta nevěra, a ještě tak pikantní, já si myslím, že ten prostor tady vždycky bude mít!

Veronika, Klára a Denisa (studentky)

Denisa: A to mám jako přeříkat děj?

Klára: Zní to jinak než český ostatní básně. Jako zvukově.

Denisa: Takový emocionálně -

Veronika: Ono to má v sobě něco trochu jinýho, je to takový -

Klára: Ono je to psaný jambem, není?

Veronika: My jsme se z toho museli na střední kus naučit, ten začátek, ty první sloky.

Denisa: My jsme si k tomu řekli pět vět.

Klára: Já uměla nazpaměť celej Kolovrat, ale tohle ne.

Veronika: Mně se líbí ta volba těch slov. Já když jsem to četla, tak mám hrozně ráda takový to místo, jak jsou tam ty oxymoróny jako té mrtvé milenky cit a ztrhané struny zvuk, kolik on jich dokázal vymyslet, tam jich je strašně moc, když se nad nima člověk zamyslí, tak jsou hrozně zajímavý. To je asi moje nejoblíbenější pasáž. A taky ta scéna s tím hlídačem, jak mu Vilém něco pošeptá a ten hlídač má pak deprese a už se pak nikdy nezasměje.

Denisa: To je ten kat v tom filmu, ten hlídač, ne? Já jsem teda viděla teďka ten film a ten je hroznej.

Klára: Kytice byla dobrá jako film, ale ten Máj nevím. Ten herec byl úplně nejhorší, ten hlavní. A jak ho tam říz přece, to bylo přece tak trapný.

Veronika: Mně se to docela líbilo.

Denisa: Tak jako líbilo se mi, že je to tam bylo daný do těch veršů, ale - do půlky to bylo dobrý - ale pak ta hudba rocková, to bylo absolutně nehodící se. A ta Jarmila byla divná.

Klára: Ta herečka vůbec nemluvila, byla taková jako němá.

Denisa: Já knížku nečetla, znám jen ty ukázky, ale ta Jarmila, když to vezmu podle toho filmu, tak ona byla nějaká pomatená do otce a do toho syna prostě.

Veronika: On ten Vilém byl ten syn toho pantáty, kterej byl s tou Jarmilou. A ona tam byla taková běhna malinko. Já teďka nevím, jak je to přesně v tom Máji, ale ona věděla nebo to nevěděla, že je to jeho táta? Jak to bylo v tom filmu?

Denisa: Ona pak skočila ze skály z nešťastný lásky.

Veronika: Ale mohla si za to sama. A ten Mácha, ten Mácha, já byl myslím, že byl asi dost podobnej tomu Vilémovi, takovej nic moc žádněj pán do společnosti. Já bych si ho představila jako takovho mladýho, podobnýho tomu Vilémovi. Když to člověk čte, tak bych si ho představila jako-

Denisa: Oni nám o něm nic moc neříkali, učili jsme se o těch oxymorónech, přeríkali jsme si děj, jednou jsme byli Litoměřicích, jak je ta světnička jeho. Tak jsme si něco málo o něm řekli, že umřel mladej. Prej moc hezkej nebyl, jsem slyšela.

Klára: Ne, nebyl moc hezkej, dost hroznej. Já jsem ho viděla na fotkách, on byl takovej, nebyl moc hezkej, takový ty až moc bohémský lidi, co se o sebe nestaraj. Takový to: Čtyři dny v jednom, chodil v tom i spát, pak se v tom někde proběh!

prof. Jiří Janáček, literární vědec, odborník na českou literaturu 19. století

Je opravdu veliká škoda, že z téhle básně se většinou cituje jen začátek: *Byl pozdní večer – první máj – / večerní máj – byl lásky čas* - to je přesně to, co dnešní mladý lidi musí nutně odradit, zdá se jim to strašně legrační, takhle opěvovat lásku. Dneska se opěvuje láska esemeskou a jiným způsobem, trochu. Takže ten člověk zná třeba jen ten začátek a dál už se ani nepodívá, řekne si jenom, to je nějaký takový povídání, no třeba tady: *planoucí tam co slzy lásky*, to by dneska hned tak někdo nezbaštil. I když v tom kontextu, když to máš s tím *bloudila blankytnými pásky* a to *planoucí*, když to vezmeš po tý stránce zvukový, tak je to přece krásný. A proč ten Mácha začal takhle, - já myslím, že to byl jeho běžnej vztah k přírodě, vždyť on procestoval a prochodil kde co, prospal noci venku, jistě hvězdný a krásný a prostě to tak vnímal: *Za růžového večera / pod dubem sličná děva sedí* třeba, to může dneska na někoho působit srandovně. Jenže ten úvod zároveň funguje podobně jako v hudbě, když máš to téma a pak ty variace: Každěj zpěv začíná variací, a ten třetí zpěv, kdy Vilém jde

na popravu, tak tam jsou ty obrazy přírody nejhezčí, tam je nejmíň těch věcí, který by mohly působit komicky – když si to vezmeš: *Nad temné hory různý den / vystav májový budí dol,* to už je úplně něco jinýho, než ten *večerní máj - byl lásky čas*. Zároveň to *první máj - lásky čas* vytváří kontrast k tomu, co přijde, kontrast k tomu hrůznému příběhu, zabít otce, protože ti svedl milenku, - to nejsou zrovna moc srandovní věci. Je pravda, že ten začátek už na mě opravdu nepůsobí tolik jako kdysi. Ta báseň je se mnou vlastně celý život, když jsem byl mladý, tak mě braly ty milostný věci, ten lásky čas, dneska mě asi nejvíc uchvacuje ten konec čtvrtého zpěvu, to nikdy, ach nikdy – ta beznaděj: *Vidíš-li poutníka, an dlouhou lučinou / spěchá ku cili, než červánky pohynou? / Tohoto poutníka již zrak neuzří tvůj / jak zajde za onou v obzoru skalinou, / nikdy – ach nikdy!* A parádní věc, to je myslím, úplně nejparádnější je: *Dalekoť jeho sen, umrlý jako stín, / obraz co bílých měst u vody stopen klín, / takt' jako zemřelých myšlenka poslední, / tak jako jméno jich, pradávných bojů hluk* a tak dál, to je prostě nádhera, ta hudebnost, ty kontrasty, to tě úplně zabrní! No kde jinde tohle najdeš?

Fanda Lašek, bankovní úředník a šachista

A k čemu tohle děláš? *Těm zlaté růže, jenž při-ž doubí?* A *tam na horách po nebi hoří*, hele nebyl von nějakej, nefrčel von v něčem? Jaký *růžový zlato*, co je to za nesmysl? To mě ten Mácha normálně houpe s tímhle, úplně pustě mi lže. *Čela broubí!* To sou verše! Já myslim, že básník se chtěl trefit někam, kam nějakým způsobem nevím. *Rychlý to člunek! blíž a blíže! to on, to to on -tocoto -to je překlep?* A co to *víže?* To asi znamená, že jede, nebo něco vidí, já nevím, kdo tam sedí na skále, nebyla to ta ženská, ta Lorelei od toho Hajnýho, jak vona tam sedí a von ji tam vidí, ne? Ich weiß nicht, was soll es já nevím – zeptáme se, já mám tady

v mobilu Háchu, to je taky šachista, ten to bude vědět, co je to *víže*. Protože my si s Háchou dáváme furt takový kvízy spolu a von ti třeba věděl, co je to souvrat' – víš, co je to souvrat'? Nevíš, nic nevíš. A *jezero se v hory níží*. Samý blíží, blíží a níží a blíží, no takovýhle verše výc pávkový, no to jako sorry, ale - a todle ty si čteš po večerech? *Štíhlé se veslo*? Počkej, ale co se mnou pak jako plánuješ? Ty si dáš opravdu tu práci se mnou, že si jen tak proposlechněš třeba dvě hodiny těch mejch keců a něco z toho ubastlíš? Dvě hodiny se mnou a pak ještě jednou dvě hodiny se mnou? Proč? Ženskou máš doma a dítě máš a takovýhle věci děláš, co si z toho vezmeš? Nějaký znalosti? Nebo nějakéj kvíz to má bejt na mě? Mám tě nějak obohatit sám sebou? Nebo ti mám o tom něco zatancovat? Nebo ze mě chceš tahat nějakou šachovou partii, žejo? Šachy v Máji? No samozřejmě, tady jsou určitý myšlenky, který se dají v šachový partii uskutečnit – no tady třeba čtu: *Dalekoť jeho sen umr-tlý jako stín*, - no to se v šachách děje furt! Uděláš z blbosti obět', která je naprosto nesmyslná, a na to zdechneš.

Kateřina, knihovnice

Mácha, Máj, napadá mě, že z Máje jsem si odnesla hlavně -, já tomu říkám máchovský mraky, jak je ta tmavá obloha a teď to voko toho Měsíce a teď prostě jdou ty cáry těch -, takhle ten vítr jak to žene přes ten Měsíc, znáš to? A taky ta duchařina v těch intermezzech, to jsou moje oblíbený pasáže, ale já nevím, jestli má cenu o tom takhle něco povídat...Máj by se měl hlavně číst a vnímat, myslím, ne? To je podle mě knížka, na kterou ti slova moc nestačej, co chceš k takhle dokonalému textu dodávat? A taky musím přiznat, že asi mnohem víc než Máj mě zasáhla Pouť krkonošská, víš, ta její přízračnost a hororovatost. A v týhle souvislosti si vybavuju jeden děsivej zážitek ze zkoušky na fildě let osmdesátých: Z české literatury 19. století mě tenkrát zkoušel zástupce katedry, nějakéj Voráček, společně s takovým strašně důležitým asistentem; ve vedlejší místnosti zatím paralelně zkoušel soudruh Vítězslav Rzounek, šílenej postrach a zabiják, proslulej němcolog a majerolog, kterej se celej život snažil přetavit Boženu Němcovou v socialistickou babičku Marie Majerové. Říkala jsem

si, jaký mám štěstí, že na mě vyšel ten Voráček, dokonce jsem si vytáhla Máchovu Pout' krkonošskou a Cikány, což mi sedlo. Jenže celá ta zkouška probíhala v takovém dost šíleným duchu: Oni pořád chtěli toho Máchu na něco napasovat, hlavně ten asistent se mi pořád snažil vysvětlit, že Mácha byl „básníkem města“, což mi neustále dokládal na těch Cikánech, taky do toho pořád motali nějakou sociální problematiku a podobný věci, no úplnej horor, Mácha se z toho musel úplně obracet v hrobě. A do toho najednou rozrazí dveře ten Rzounek, a celej brunátnej zařve: „Tak vona neví! Vona neví, kdy se narodila Božena Němcová!“ Všichni jsem se na sebe takhle podívali, já se začala klepat strachy, protože mě se na tohle zeptat – a Voráček na Rzounka chlácholivě: „Viš Vít'o, já myslím, že to tady neví skoro nikdo.“ Na to Rzounek celej zřítověl, vztekla za sebou práskl dveřma, všem bylo jasný, že tu osobu ve vedlejší místnosti zmasakuje. Krve by se ve mně nedořezal! Nějak jsem se překoktala tím Máchou a pak přišla druhá část zkoušky: „Tak co U nás?“ řekl Voráček a upřeně se na mě zadíval. A já vůbec nevěděla která bije, lapala jsem po dechu, a on pořád koukal a tajemně se usmíval, - no došlo by ti, že se ptá na Jiráška? Fakt strašlivá zkouška, ale nakonec mi to dali, dostala jsem za tři s vodřenejma ušima a šla sem..., nakonec jsem z tý školy ale stejně odešla, ta literatura tam fakt byla naprosto o ničem...ted' nevím, kde mám cigára?